

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Janusz Niczyporuk

SSN Grzegorz Żmij (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. M.

przeciwko Starostwu Powiatowemu w M.

o odszkodowanie,

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 3 lipca 2025 r.,

na skutek skargi powódki na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn. akt III APa 1/25,

oddala skargę.

Janusz Niczyporuk Krzysztof Wiak Grzegorz Żmij

UZASADNIENIE

Skargą z 8 kwietnia 2025 r. (data stempla pocztowego) skarżąca M.M. reprezentowana przez pełnomocnika – adw. P.R. wniosła skargę na przewlekłość postępowania sądowego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, sygn. III APa 1/25, żądając: stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie z powództwa M.M. przeciwko Starostwu Powiatowemu w M. o zapłatę, sygn. akt III APa 1/25 (dawniej: III APa 19/21), nastąpiła przewlekłość postępowania (1); wydania Sądowi rozpoznającemu wskazaną sprawę zalecenia

przeprowadzenia rozprawy (2); przyznania od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 20 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia skargi do dnia zapłaty (3); zasądzenia od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku – kosztów tego postępowania (4).

W uzasadnieniu skargi podniesiono między innymi, to że długi łączny czas rozpoznania sprawy narusza prawo powódki do rozpoznania sprawy przez sąd w rozsądnym terminie, biorąc pod uwagę, że pozew w sprawie wniesiono 4 listopada 2019 r. Dalej w uzasadnieniu wyliczono w punktach szereg czynności podjętych w sprawie przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku. Z uzasadnienia wynika też między innymi, że wyrokiem z dnia 26 listopada 2024 roku, doręczonym pełnomocnikowi powódki w dniu 2 stycznia 2025 roku, sygn. akt: II PSKP 4/23 Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 stycznia 2022 roku i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania. W dniu 7 stycznia 2025 roku nastąpił zwrot akt sprawy z Sądu Najwyższego do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, zaś 13 stycznia 2025 roku doręczono pełnomocnikowi powódki zawiadomienie o składzie rozpoznającym apelację od wyroku w sprawie VII P 49/19. Sprawa toczy się obecnie pod sygnaturą III APa 1/25. Jednocześnie podkreślono, iż od chwili losowania składu Sądu rozpoznającego apelację w dniu 7 stycznia 2025 roku nie zostały podjęte żadne czynności w sprawie.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w odpowiedzi na skargę z 9 czerwca 2025 r. zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi jako bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy,

nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo,

Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, jeżeli skarga dotyczy przewlekłości postępowania przed sądem apelacyjnym lub Sądem Najwyższym - właściwy do jej rozpoznania jest Sąd Najwyższy.

Z analizy akt sprawy wynika, że akta z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku 26 listopada 2020 r. Nastąpiła rejestracja sprawy pod sygn. akt III APa 27/20, a 2 grudnia 2020 r. podjęcie czynności związanych z losowaniem składu w SLPS. 17 grudnia 2020 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku wydał postanowienie o oddaleniu wniosku powódki o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu apelacyjnym. 25 stycznia 2021 r. złożono wniosek powódki o sporządzenie uzasadnienia wyżej wymienionego postanowienia oraz jego doręczenie. 3 lutego 2021 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem orzekł o odrzuceniu wniosku o uzasadnienie. 17 lutego 2021 r. złożono zażalenie powódki na postanowienie o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów oraz na postanowienie o odrzuceniu wniosku o uzasadnienie postanowienia o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. 24 lutego 2021 r. wydano zarządzenie przewodniczącego, na podstawie art. 394³ § 1 i 2 pkt 2 k.p.c., o pozostawieniu bez dalszych czynności zażalenia pełnomocnika powódki z 17 lutego 2021 r. na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 17 grudnia 2020 r. oraz z 3 lutego 2021 r. oraz wydano postanowienie o odrzuceniu apelacji. 12 marca 2021 r. złożono wniosek powódki o sporządzenie uzasadnienia postanowienia o odrzuceniu apelacji oraz doręczenie postanowienia z uzasadnieniem. 30 marca 2021 r. wydano zarządzenie o doręczeniu pełnomocnikowi powódki wyżej wymienionego postanowienia z uzasadnieniem. 16 kwietnia 2021 r. złożono zażalenie powódki na postanowienie o odrzuceniu apelacji. 5 maja 2021 r. zarządzono czynności międzyinstancyjne związane z rejestracją zażalenia (III APzp 4/21) i doręczeniem odpisu zażalenia. 17 maja 2021 r. złożono odpowiedź pozwanego na zażalenie. Postanowieniem z 14 lipca 2021 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku orzekł o uchyleniu zaskarżonego postanowienia. 6 września 2021 r. złożono wniosek pełnomocnika powódki o doręczenie uzasadnienia postanowienia z 14 lipca 2021 r. Postanowieniem

z 14 lipca 2021 r. uchylono wyżej wymienione postanowienie. 14 października 2021 r. wydano zarządzenie Przewodniczącego Wydziału o wpisaniu sprawy pod nową sygn. akt (III APa 19/21) i nastąpiło losowanie sędziego sprawozdawcy. Postanowieniem z 12 listopada 2021 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku zadecydował o zwolnieniu powódki od kosztów sądowych (opłaty od apelacji) oraz zarządzenie przewodniczącego o doręczeniu pozwanemu odpisu apelacji. 17 listopada 2021 r. wydano zarządzenie przewodniczącego o zobowiązaniu pełnomocnika powódki do przedłożenia uwierzytelnionego odpisu ugody pozasądowej oraz wyznaczeniu terminu rozprawy na 19 grudnia 2021 r. 19 listopada 2021 r. wpłynął wniosek pełnomocnika powódki o zmianę terminu rozprawy z uwagą na kolizję terminów. 22 listopada 2021 r. wydano zarządzenie przewodniczącego zobowiązujące pełnomocnika powódki do wykazania kolizji terminów. 23 listopada 2021 r. nastąpiło odwołanie terminu rozprawy wyznaczonej na 9 grudnia 2021 r. i wyznaczenie nowego terminu rozprawy na 1 grudnia 2021 r. 23 listopada 2021 r. złożono wniosek pełnomocnika powódki o zmianę terminu rozprawy wyznaczonej na 1 grudnia 2021 r. z uwagi na udział pełnomocnika w szkoleniu. 26 listopada 2021 r. pełnomocnik powódki złożył pismo załączając żadaną przez Sąd Apelacyjny kopię ugody pozasądowej. 2 grudnia 2021 r. pełnomocnik pozwanego złożył odpowiedź na apelację powódki, a 7 grudnia 2021 r. tenże złożył pismo z uwierzytelnionym odpisem ugody pozasądowej. 14 grudnia 2021 r. wydano zarządzenie o wyznaczeniu terminu rozprawy na dzień 19 stycznia 2022 r. 19 stycznia 2022 r. odbyła się rozprawa i ogłoszenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. 20 stycznia 2022 r. nastąpiło nadanie z urzędu wyrokowi Sądu Apelacyjnym w Gdańsku klauzuli wykonalności z urzędu i doręczenie pełnomocnikowi powódki tytułu wykonawczego. Obie strony złożyły wnioski o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku z 19 stycznia 2022 r., a Sąd Apelacyjny zarządzeniem z 1.02. 2022 r. nakazał doręczenie im wyroku z uzasadnieniem. 2 marca 2022 r. złożono zażalenie pozwanego na postanowienia zawarte w wyroku w przedmiocie kosztów procesu i kosztów sądowych. 8 marca 2022 r. zarządzono czynności międzyinstancyjne związane z rejestracją zażalenia (III APzp 5/21), losowaniem sędziego i doręzeniem odpisu zażalenia. Postanowieniem z 28 marca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku zadecydował

o odrzuceniu zażalenia na rozstrzygnięcie o kosztach sądowych i odroczeniu rozpoznania zażalenia w pozostałej części do czasu zakończenia postępowania kasacyjnego. 6 kwietnia 2022 r. pozwany złożył skargę kasacyjną. 12 kwietnia 2022 r. zarządono czynności międzyinstancyjne i wezwano pełnomocnika do usunięcia braków formalnych skargi kasacyjnej. 5 maja 2022 r. złożono pismo i pełnomocnictwo procesowe, w usunięciu braków skargi kasacyjnej. 11 maja 2022 r. zarządzenie o doręczeniu odpisu skargi kasacyjnej. 3 czerwca 2022 r. złożono odpowiedź powódki na skargę kasacyjną. 23 czerwca 2022 r. wydano zarządzenie o przekazaniu akt sprawy ze skargą kasacyjną do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy wyrokiem z 26 listopada 2024 r., sygn. akt: II PSKP 4/23 uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 19 stycznia 2022 r. i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania. 3 stycznia 2025 r. nastąpił zwrot akt z Sądu Najwyższego. 7 stycznia 2025 r. zarządono wpisanie sprawy pod nową sygn. akt III APa 1/25, losowanie sędziego do ponownego rozpoznania sprawy oraz zawiadomienie stron o składzie i nakazanie pozostałych czynności dekretacyjnych, uzupełnione zarządzeniem z 8 stycznia 2025 r. o wyznaczeniu składu 3-osobowego. Postanowieniem z 9 stycznia 2025 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku zadecydował o umorzeniu postępowania wywołanego zażaleniem pozwanego na postanowienie zawarte w pkt IV wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 19 stycznia 2022 r. i doręczeniu odpisu postanowienia stronom.

Z powyższego wynika, że Sąd Apelacyjny wykonał liczne czynności zmierzające do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, dlatego brak jest podstaw do uznania, że w postępowaniu wystąpiła nieuzasadniona zwłoka. Biorąc pod uwagę czynności Sądu Apelacyjnego, terminowość wydawania orzeczeń, można stwierdzić, że w przedmiotowej sprawie były one podejmowane w sposób adekwatny do stanu sprawy oraz bez zbędnej zwłoki.

Skarżąca nie wносиła też przed wniesieniem skargi o przyspieszenie rozpoznania sprawy przez Sąd Apelacyjny.

Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania, a związanej z koniecznością oddalenia skargi, wskazać należy, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu

rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Sąd Najwyższy wziął pod uwagę rozpatrując sprawę dotychczasowe orzecznictwo akcentujące to, że celem skargi jest przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, zaś jej funkcją – przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2012 r. III SPP 21/12). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale Składu Siedmiu Sędziów z dnia 16 listopada 2004 r., III SPP 42/04, postępowanie ze skargi na przewlekłość nie jest samodzielnym postępowaniem zmierzającym do stwierdzenia przewlekłości i ewentualnie zasądzenia z tego tytułu odpowiedniego odszkodowania (zadośćuczynienia). Podobnie wywiedziono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2005 r., III SPP 120/2005, dodając tam, że omawiana skarga stanowi doraźną interwencję przeciwdziałającą trwającej przewlekłości postępowania. Sąd Najwyższy podkreślał również, że publicznoprawnym celem ustawy jest stworzenie realnego i skutecznego środka zapobiegającego przewlekłości postępowania, czyli takiego środka, którego funkcją jest przede wszystkim wymuszanie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu, a więc „stworzenie mechanizmu prawnego wymuszającego rozpoznanie sprawy przez sąd” (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2005 r., III SPP 113/2004 134 i uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2005 r., III SPP 115/2004).

Nie bez znaczenia jest tu okoliczność, że 10 kwietnia 2025 r. zarządzeniem sędziego sprawozdawcy skierowano sprawę do rozpoznania na rozprawie. 25 kwietnia 2025 r. wydano zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy na 9 lipca 2025 r.

Wobec podjęcia przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku licznych wyżej wskazanych czynności w sprawie, Sąd Najwyższy uznał, że nie doszło do naruszenia prawa skarżącego do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji.

Janusz Niczyporuk Krzysztof Wiak Grzegorz Żmij

[SOP]

[a.ł.]